



**POLITIET**

# Årsmelding 2005

Politiets utlendingsenhet



# Innledning



2

## Endringer i organisasjonen

Politiets utlendingsenhet (PU) har lagt bak seg sitt andre leveår – et år som var preget av endringer innen vårt arbeidsområde. Antall asylsøkere fortsatte å synke, og antall personer som fikk endelig avslag på søknad om opphold ble redusert. Sakene hvor det manglet en bekreftet identitet ble mer kompliserte, og antall fengslinger økte sterkt.

Disse forholdene medførte at vi bestemte oss for å gjøre noen endringer i vår organisasjon. Dette ble gjennomført på ettersommeren.

## Spredning av kompetanse

For å bekjempe ulovlig opphold, må hele den norske politietaten jobbe sammen. PU kan ikke løse problemene alene, og det var heller ikke meningen da særorganet ble opprettet. For å øke kompetansen på utlendingsfeltet, arrangerte PU «Faglig forum» to ganger i 2005. Der var det bred deltakelse fra de fleste politidistrikt og særorgan.

## Prioritering av kriminelle

I 2005 økte PU fokuseringen på personer uten lovlig opphold som begår lovbrudd. De som får avslag på søknad om opphold plikter å forlate Norge frivillig og for egen regning. Men mange gjør det ikke og har heller ikke en sikker identitet som gjør det mulig å sende dem ut av landet med tvang.

Det er en utfordring for politiet at personer uten lovlig opphold begår mange lovbrudd uten at det er mulig å sende dem ut av Norge. Derfor har PU prioritert disse sakene. Vi har brukt mye ressurser på å finne rett identitet og skaffe de dokumentene som skal til for å sende personene hjem. Dette arbeidet resulterte blant annet i den første tvangsreturen til Somalia på flere år.

---



Politimester Arne Jørgen Olafsen

## Publikasjoner

PU utgir et månedlig nyhetsbrev kalt 'Aktuelt fra PU'. Dette inneholder aktuelle saker fra utlendingsfeltet, både nyheter og trender. Ved behov har vi også laget andre publikasjoner, for eksempel en rapport om passforfalskninger vi har oppdaget.

3

## Personalpolitikk

Ved årsskiftet var det 221 ansatte i PU. Om lag halvparten av disse hadde politiutdanning.

PU skal være en fleksibel organisasjon hvor ressurser raskt kan omdisponeres når antall asylsøkere varierer og behovet for uttransport endres. Personalpolitikken i PU er like forpliktende for alle ansatte og den følges opp på en konsekvent måte med en rekke bevisstgjørings- og utviklingstiltak.

PU har mange dyktige og motiverte medarbeidere med høy kompetanse tilpasset de oppgaver som skal løses og det utviklingsarbeid som skal gjennomføres. Målet med personalpolitikken er å sikre PUs behov for personell og kompetanse på kort og lang sikt – samt å ivareta de ansattes behov og forventninger til trygghet, trivsel, samarbeid, effektivitet og omstilling.

I tråd med dette har PU satt i gang en rekke prosjekter og utviklingsprogram. Vi nevner spesielt HMS-prosjekter, lederutvikling i regi av Handelshøyskolen BI, prosjekt for karriereutvikling i PU og prosjekt for inkluderende arbeidsliv (IA). Det siste er støttet av kompetansemidler fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

*Arne Jørgen Olafsen*  
*politimester*

---

# Registrering av asylsøkere



4

I 2005 registrerte PU cirka 5300 personer som søkte asyl. I underkant av sju prosent av disse hadde pass. Dette inkluderer både pass som ble levert inn frivillig og pass som PU fant under asylregistreringen. Halvparten av asylsøkerne som hadde pass hadde også visum til Schengen.

---

## Mindreårige

Når det er mistanke om at en mindreårig er over 18 år, blir dette anført i asylregistrerings-rapporten. I slike saker anbefaler PU at UDI utfører alderstest på vedkommende. Alderstestingen er frivillig. I 2005 ble 191 personer testet. Ca 80 % av disse viste seg å være over 18 år.

## Eurodac

I Eurodac-databasen registreres de som søker asyl eller krysser grenser ulovlig. Systemet er basert på fingeravtrykk. Hvis en person som søker asyl i Norge allereide er registrert i et annet europeisk land, vil dette bli avdekket. Databasen ble tatt i bruk i januar 2003 for å avsløre såkalt 'asylshopping' – det vil si at en person reiser fra land til land og søker asyl.

I 2005 hadde PU 1070 treff i Eurodac-databasen. Treffene fordelte seg på 757 personer. Grunnen til dette er at en person kan ha søkt asyl i flere europeiske land, og dermed blitt registrert flere ganger. Et eksempel på dette var en person som hevdet å være irakisk statsborger, og som var blitt registrert med 12 asylsøknader i fire land siden registeret ble opprettet. Personen søkte asyl i Norge to ganger i løpet av 2005. Første gang hevdet han å komme direkte fra Irak. Andre gang påsto han at han aldri hadde søkt asyl i Norge.

Ved treff i databasen kan personen sendes tilbake til det landet han eller hun først ble registrert i. Dette er i henhold til Dublin II-forordningen, som de fleste europeiske land har undertegnet.

Systemet baserer seg på fingeravtrykk, og det har i perioder vært mange asylsøkere uten lesbare avtrykk. Vi har i mange tilfeller valgt å fengsle vedkommende etter utlendingslovens § 37, til fingeravtrykkene gror ut igjen. Dette skjer vanligvis i løpet av noen uker. Av de personene vi har valgt å fengsle på grunn av ulesbare fingeravtrykk, har samtlige vist seg å ha søkt asyl i et annet land.

## Grensenære kontrolltiltak

PU har i 2005 samarbeidet med Østfold politidistrikt om grensenære kontroller. Vi har brukt en patruljebil med datasystemer og fingeravtrykksmaskin som er tilkoblet politiets datasystemer. På denne måten har politipatruljen hatt mulighet til å kontrollere personer umiddelbart på stedet.



# Identitetsarbeid



6

Det er en stor utfordring for PU at bare 6,7 prosent av asylsøkerne har pass ved registrering. Det er ikke mulig å returnere noen til sitt hjemland hvis ikke myndighetene der vedkjenner seg personen.

---



## ID-undersøkelser

Språktesten er med på å gi oss en indikasjon på hvilket land søkeren kommer fra, slik at vi vet hvilken ambassade vi skal kontakte. Mange land krever både navn og adresse på personen før de vil begynne å lete i lokale, desentraliserte arkiv. Dette kan ta lang tid. I snitt går det rundt seks måneder før vi får svar. Samtidig opplever vi at stadig flere søkere nekter å være med på språktester. En slik mangel på samarbeide kan føre til at vi anmoder om varetektsfengsling.



### Flere identiteter

En person som hevdet å være fra Vest-Sahara søkte asyl i mars 2005. Han hadde ingen ID-dokumenter og sa at han ikke hadde søkt asyl i noe europeisk land tidligere. Dette ble vurdert som lite troverdig da han plutselig begynte å snakke tysk under asylregistreringen. I tillegg hadde alle klærne hans tyske merker.

På bakgrunn av dette kontaktet vi tyske myndigheter og spurte om han var kjent der. De svarte at han var registrert med fem forskjellige identiteter i landet, men at de ikke hadde dokumentasjon på hans virkelige opphav. Videre etterforskning avdekket at han også hadde to identiteter i Sveits. Der hadde han hevdet at han var fra Irak. Han hadde også søkt asyl i Danmark under en av sine tyske identiteter.

I april forsvant han fra asylmottaket han bodde på. I begynnelsen av juli ble han arrestert i Oslo for besittelse av narkotika. Han ble da fengslet med hjemmel i utlendingsloven § 37. Etter åtte måneder ble hans fengsling forlenget, og i kjennelsen fra Oslo Tingrett heter det: *«Retten finner at politiet har store problemer med å få opplysninger som kan bringe klarhet i NNs opprinnelse, og dette vil øke tiden NN må sitte i fengslet forvaring. Slik retten ser det, er dette forhold som NN må hefte for.» Videre står det: «Ulempen som inngrepet skaper overfor NN, veies opp av hensynet til klarhet i identitet og det forhold at det er NN selv som er skyld i sine problemer fordi han åpenbart kunne kommet fri fra fengslig forvaring dersom han selv hadde samarbeidet og gitt politiet sin riktige identitet.»*





## Nedgravd pass

Sommeren 2005 avslørte PU en rekke russere som hadde søkt asyl med falsk navn og, i mange tilfeller, uriktig statsborgerskap. Mange av dem brukte tiden på tyveri og annen kriminalitet. PU fant ut at alle var russere fra byen Jaroslavl. De fleste hadde kommet til Norge på eget pass og ekte visum, men hadde kvittet seg med dokumentene før de søkte asyl. I en sak avslørte PU to personer som hadde hoppet av en turistbuss i Norge. De hadde gravd ned passene ved et hotell, og påviste stedet da de ble avslørt.

Et av passene var gjemt mellom betongelementene på denne brua.



Et pass ble funnet nedgravd under en stein.



Passene var godt innpakket.

# Utlendingsinternatet



10

Politiets utlendingsinternat er et lukket internat hvor utlendinger uten lovlig opphold plasseres mens de venter på uttransport, eller hvis det er tvil om deres identitet. De som sitter der er enten pågrepet eller varetektsfengslet. Utlendingsinternatet betjener alle politidistrikter i Norge.

**I 2005 var totalt 2856 personer innsatt ved utlendingsinternatet. De hadde til sammen 9270 overnattingsdøgn, noe som gir en gjennomsnittlig botid på 3,1 døgn. 436 av dem var varetektsfengslet.**

**I 2005 var det en betydelig nedgang i antall personer som har vært ved internatet, sammenlignet med året før. Det var imidlertid en økning i antall varetektsfengslede, noe som gjør at antall overnattingsdøgn var nesten det samme som tidligere år. Internatet brukes altså i økende grad til varetektsfengsling, og bidrar dermed til å frigjøre fengselsplasser i Kriminalomsorgen.**

---

## Tre avdelinger

Det er tre avdelinger på utlendingsinternatet. En avdeling for enslige menn, en for familier og enslige kvinner og en avdeling med enerom.

På de to førstnevnte avdelingene bor alle i fellesskap og de deler soverom med andre. De er ikke innelåst på rom. De som ikke passer å bo i fellesskap flyttes til avdelingen med enerom. Der har de fellesskap med færre andre personer, og de sover på enerom.

## Transportledsagere

Ordningen med transportledsagere er videreutviklet.

Det meste av denne tjenesten foregår ved utlendingsinternatet og Oslo Lufthavn Gardermoen. Tjenesten ved Oslo Lufthavn består hovedsakelig av utreisekontroller og mottak av personer som kommer i retur til Norge i henhold til Dublin II-forordningen. I løpet av 2005 har transportledsagerne deltatt på 283 ledsagede uttransporteringer.

På grunn av mer krevende innsatte var det i 2005 nødvendig å bruke flere transportledsagere på utlendingsinternatet.

## Vektene

Erfaringen med bruk av sivile vektene ved utlendingsinternatet er positive. Disse tar seg av både arrestforvaringen og den øvrige driften av internatet.



# Uttransporteringer



12

Personer som skal sendes ut av landet mangler ofte gyldige reisedokumenter. Før uttransport kan skje, må PU derfor få bekreftet personenes identitet samt skaffe reisedokumenter. Et annet problem er at personer som skal uttransporteres forsvinner kort tid før transport. Dette skjer ofte etter at PU har lagt mye arbeid både i identifisering og fremskaffing av dokumenter. Hvis vi ikke finner personene, er dette arbeidet bortkastet.

## Utfordringer – myndigheter i andre land

Ikke alle utenlandske myndigheter er like hjelpelige med å bekrefte personers identitet og skaffe tilveie de nødvendige dokumenter. Dette gjør det problematisk å returnere personer til enkelte land. Det er dessuten vanskelig å tvangsreturnere personer til noen områder på grunn av sikkerhetssituasjonen. Dette gjelder for eksempel Irak og Afghanistan.

For at uttransportene skal koste mindre og bli bedre koordinert, har PU satset på å styrke samarbeidet med andre lands representasjoner. Vi har for eksempel hatt utstrakt kontakt med andre lands ambassader for bedre å forstå deres behov for arbeidsrutiner. Dette har ført til forbedringer i våre egne rutiner for verifisering av personer og fremskaffing av reisedokumenter. For mange land har dette samarbeidet blitt bedre.

---



## Spesielle uttransporter

### Personlige hensyn

I løpet av 2005 har PU hatt noen uttransporter som var spesielt utfordrende. For å kunne gjennomføre disse transportene, måtte vi sette i verk spesielle tiltak. I ett tilfelle måtte en uttransport foregå med bil fordi den uttransporterte hadde helseproblemer. Transporten gikk gjennom Tyskland, Østerrike, Slovenia og Kroatia til Bosnia-Hercegovina. Myndighetene i disse transitlandene godkjente transporten på forhånd.

### Charterfly

I saker som krever spesielle tiltak på grunn av helse, sikkerhet og liknende, kan det ofte lønne seg å chartre et fly slik at flere personer uttransporteres samtidig. I begynnelsen av 2005 hadde vi en slik transport til Nigeria. Nigerianere med effektuerbare vedtak, inkludert utvisningsvedtak etter endt soning, ble uttransportert med chartret fly. I en uttransport til Somalia ble det nødvendig å chartre fly underveis av hensyn til sikkerheten.

## Antall uttransporter

I 2005 uttransporterte PU i alt 3511 personer. Dette er en nedgang fra 2004 da 6000 personer ble uttransportert. Det skyldes blant annet at antall personer som har søkt asyl i Norge har sunket gradvis siden 2002.

De uttransporterte i 2005 hadde 117 ulike statsborgerskap og ble transportert til 100 forskjellige land. Det ble uttransportert flest personer fra Serbia og Montenegro, Russland og Nigeria. Det gikk flest transporter til Tyskland, Serbia og Montenegro og Sverige.

1088 av de uttransporterte hadde fått avslag på asylsøknaden sin (se tabell 1). 867 personer ble returnert til et annet land som omfattes av Dublin II-forordningen (se tabell 2). 999 av de uttransporterte var enten bort- eller utviste (se tabell 3). 557 av de uttransporterte reiste med assistanse fra International Organization for Migration (IOM).

## Frivillig retur

International Organization for Migration (IOM) vant anbudsrunder for ny treårig avtale om frivillig retur som PU utlyste i 2005. IOM organiserer reisen for personer som frivillig ønsker å reise tilbake til landet de kommer fra eller har opphold i. Organisasjonen bistår de reisende både i transit på selve reisen og når de ankommer hjemstedet. PU har et kontor for frivillig retur som samarbeider med IOM.

I 2005 reiste 557 personer fra Norge ved hjelp av IOM. Det var flest reisende til Serbia og Montenegro, Russland og Afghanistan. Det er verd å merke seg at IOM bistod i alt 48 personer med frivillig retur til Afghanistan og 41 personer til Irak. Dette er land hvor PU i 2005 ikke gjennomførte tvungen retur.



Det er en stor utfordring å gi informasjon om frivillig retur til de som har fått avslag på asylsøknaden, men som ikke befinner seg i asylmottak. I løpet av 2005 har PU samarbeidet med politidistriktene for å nå ut til flest mulig. Dette arbeidet intensiveres i 2006.

## Internasjonalt samarbeid

PU er med i internasjonale fora som har fokus på ulovlig innvandring, asyl- og flyktningsspørsmål. Vi deltar også på møter og konferanser som tar opp retur av personer uten lovlig opphold.

## Internasjonale fora

PU overtok i 2005 representasjons- og innrapporteringsansvaret for norsk politi i det utvidede EU-organet 'Centre for Information, Discussion and Exchange on the crossing of Frontiers and Immigration' (CIREFI). Sammen med representanter fra Utlendingsdirektoratet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet deltar vi på månedlige møter i Brussel, der ulovlig innvandring, menneskesmugling og returarbeid diskuteres.

PU er også representert i 'Intergovernmental Consultations on Asylum, Refugees and Migration Policies in Europe, North America and Australia' (IGC). Dette er et interregionalt samarbeidsorgan som fokuserer på og tilrettelegger langsiktige strategier for en rekke migrasjons- og flyktningrelaterte problemstillinger. IGC er et forum hvor etterretning, praktiske løsninger, informasjon og sikkerhetsproblemer kan drøftes. Forumet er delt opp i flere undergrupper som tar for seg områdene asyl, COI (Country of Origin), smugling, migrasjon, retur og teknologi.

PU møter også i 'International Air Transport Association' og 'Control Authorities Working Group' (IATA/CAWG). IATA/CAWG er et forum der representanter for flyselskapene og kontrollmyndighetene møtes for å drøfte premisser for uttransporteringer.

---

# Hovedtall 2005

## Returnerte asylsøkere

Land	Antall	%
Serbia og Montenegro	256	23,5
Russland	79	7,3
Albania	62	5,7
Bosnia-Hercegovina	50	4,6
Libya	47	4,3
		N=1088

Tabell 1: Returnerte etter avslag på asylsøknad

## Returnerte asylsøkere etter Dublin II-forordningen

Land		%
Afghanistan	108	12,5
Russland	106	12,2
Somalia	103	11,9
Serbia og Montenegro	73	8,4
Irak	64	7,4
		N= 867

Tabell 2: Uttransporterte i henhold til Dublin II-forordningen

## Returnert etter bort- og utvisning

Land		%
Romania	131	13,1
Nigeria	86	8,6
Polen	72	7,2
Litauen	52	5,2
Russland	44	4,4
		N= 999

Tabell 3: Personer som er bort- eller utviste

## Destinasjoner returnert til

Land		%
Tyskland	287	9,7
Serbia og Montenegro	277	9,4
Sverige	224	7,6
Italia	167	5,7
Romania	141	4,8
		N= 2954

Tabell 4: Land PU uttransporterte til

**Besøksadresse:**

Christian Krohgs gate 32,  
0186 Oslo

**Postadresse:**

Postboks 9277, Grønland,  
0134 Oslo

Tlf. 22 34 24 00

Faks 22 34 24 80

Desken: 22 34 24 20

Politiets utlendingsenhet

mars 2006

opplag 1000

foto: Politiet

design: RM grafika, IS70 Dilling

trykkeri: Stens trykkeri